

ΗΓΕΜΟΝΙΚΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΑΜΨΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ**Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ 431- 404 π.Χ. (σελ. 82 – 88 σχολ. βιβλίου)**

Είναι ο **μεγάλος εμφύλιος πόλεμος** (δηλ. μεταξύ ομοφύλων, ομοεθνών) ανάμεσα στην Αθήνα και τη Σπάρτη που επεκτάθηκε σε ολόκληρο σχεδόν τον ελλαδικό χώρο, καθώς οι 2 πόλεις είχαν συμμάχους σε όλη την Ελλάδα (αθηναϊκή κατά πελοποννησιακής συμμαχίας) . **Πηγές** μας : ο **Θουκυδίδης** ως το 411 π.Χ. και ο **Ξενοφών** από το 411 – 404 π.Χ..

Τα αίτια (δηλ. οι βαθύτεροι λόγοι που προκάλεσαν τον πόλεμο) :

Α) οικονομικά : η Αθήνα επιζητά την επέκτασή της προς τα δυτικά, δηλ. το Ιόνιο πέλαγος και την Αδριατική θάλασσα , όμως αυτό τη φέρνει σε σύγκρουση με την Κόρινθο (βασική σύμμαχο της Σπάρτης), που έχει ζωτικά οικονομικά συμφέροντα στην περιοχή αυτή.

Β) πολιτικά : Βασικός λόγος υπήρξε ο φόβος της Σπάρτης για την αύξηση της δύναμης της Αθήνας, όπως επίσης και η ιδεολογική και πολιτειακή (δηλ. στο πολίτευμα) διαφορά ανάμεσα στη δημοκρατική Αθήνα και στην ολιγαρχική Σπάρτη .

Οι αφορμές (δηλ. οι επιφανειακές αιτίες, τα προσχήματα, οι προφάσεις):

Α) οι Κερκυραίοι που πολεμούσαν κατά της μητρόπολής τους Κορίνθου ζήτησαν και πήραν τη βοήθεια των Αθηναίων, πράγμα που θεωρήθηκε **παραβίαση της Τριακονταετούς Ειρήνης**.

Β) Οι Κορίνθιοι ωθούν σε **αποστασία** από την αθηναϊκή συμμαχία την **Ποτιδαία**

Γ) Σε αντίποινα ο Περικλής **απαγορεύει στα πλοία των Μεγαρέων**, συμμάχων της Σπάρτης, **να μπαίνουν στα λιμάνια της αθηναϊκής συμμαχίας** (η απόφαση αυτή ονομάστηκε «μεγαρικό ψήφισμα») .

Η πρώτη περίοδος: Αρχιδάμειος πόλεμος (431- 421 π.Χ.)

Ο Σπαρτιάτης βασιλιάς **Αρχίδαμος** εισβάλλει και λεηλατεί με το στρατό του την Αττική ύπαιθρο . Το 2^ο έτος του πολέμου στην Αθήνα **ξεσπά θανατηφόρα επιδημία** που θερίζει το 1/3 του αθην. λαού με τον **Περικλή** ανάμεσα στα πολλά θύματα (πεθαίνει το 429 π. Χ.) και αποτέλεσμα να κυριαρχήσουν στην πόλη οι **δημαγωγοί πολιτικοί**, δηλ. εκείνοι που παρασύρουν το λαό αποβλέποντας στο προσωπικό τους όφελος .

Η Αθήνα αντιμετωπίζει **αποστασίες συμμάχων** της λόγω των οικονομικών πιέσεων που τους ασκεί, ενώ ο πόλεμος μεταφέρεται από τους Σπαρτιάτες στη **Μακεδονία** (τακτική του αντιπερισπασμού, δηλ. απόσπαση της προσοχής του εχθρού από τον πραγματικό στόχο) . Στη μάχη της **Αμφίπολης** με το αμφίρροπο αποτέλεσμα **σκοτώνονται** και οι 2 φιλοπόλεμοι στρατηγοί, ο **Σπαρτιάτης Βρασίδης** και ο **Αθηναίος Κλέων** . Έτσι υπογράφεται το **421 π.Χ.** από τον αρχηγό των Αθηναίων αριστοκρατικών Νικία η **Νικίειος ειρήνη** για 50 χρόνια .

Η δεύτερη περίοδος : η εκστρατεία στη Σικελία (415 – 413 π.Χ.)

Ο **Αλκιβιάδης** που κυριαρχεί στην Αθήνα πείθει το δήμο για εκστρατεία στη Σικελία ,προφασιζόμενος την αποστολή βοήθειας προς την πόλη **Έγεστα** που πολεμούσε με το Σελινούντα. Τρεις στρατηγοί ορίζονται : ο **Αλκιβιάδης**, ο **Λάμαχος** και ο **Νικίας** (που δε συμφωνεί με την εκστρατεία) .

Ωστόσο, μόλις φτάνουν στη Σικελία, ο **Αλκιβιάδης ανακαλείται στην Αθήνα** προκειμένου να δικαστεί για ασέβεια, καθώς οι πολιτικοί του εχθροί τον κατηγορούν για την **αποκοπή των κεφαλών των Ερμών** (στηλών με την κεφαλή των Ερμή που χρησίμευαν ως οδοδείκτες στην πόλη) . Εκείνος προτιμά να διαφύγει στη Σπάρτη και να **προδώσει την πατρίδα του** δίνοντας στους εχθρούς της **δύο ολέθριες για την πόλη του συμβουλές** :

α) να στείλουν στρατό στη Σικελία προς βοήθεια των συμμάχων τους Συρακουσίων και β) να καταλάβουν και να οχυρώσουν στην Αττική τη Δεκέλεια , ώστε να μην επικοινωνεί η Αθήνα με την ύπαιθρο .

Στη Σικελία φτάνει ο Σπαρτιάτης στρατηγός **Γύλιππος** και ακολουθεί η καταστροφή για τη μεγάλη αθηναϊκή στρατιά . **Σύμφωνα με τον ιστορικό Θουκυδίδη** : « **Τίποτε δεν υπήρξε που να μη χάθηκε και λίγοι από πολλούς γύρισαν στην πατρίδα** » .

Η τρίτη περίοδος : ο δεκελεικός πόλεμος (413 – 404 π.Χ.)

Στη φάση αυτή εμφανίζονται οι Πέρσες σε ρόλο ρυθμιστή των πραγμάτων : ακολουθώντας τις συμβουλές του Αλκιβιάδη (που τώρα βρίσκεται στη Μ. Ασία) για συντήρηση του πολέμου μεταξύ Αθηναίων και Σπαρτιατών, βοηθούν οικονομικά τους Σπαρτιάτες ώστε να ναυπηγήσουν στόλο και να κυριαρχήσουν στο Αιγαίο. Οι Αθηναίοι αναθέτουν ξανά στον Αλκιβιάδη την ηγεσία του στόλου τους, όμως ηττώνται στη Σάμο από το Σπαρτιάτη στρατηγό Λύσανδρο. Στη συνέχεια οι Αθηναίοι με το στρατηγό Κόνωνα νικούν στη ναυμαχία των Αργινουσών 406 π.Χ.,(αλλά εκτελούν τους 6 επικεφαλής στρατηγούς , γιατί δεν κατάφεραν λόγω της θαλασσοταραχής να περιμαζέψουν τους ναυαγούς), όμως παθαίνουν μεγάλη καταστροφή από το Λύσανδρο στους Αιγός Ποταμούς το 405 π.Χ. (Ο Λύσανδρος νίκησε με τέχνασμα και αιφνιδιασμό).

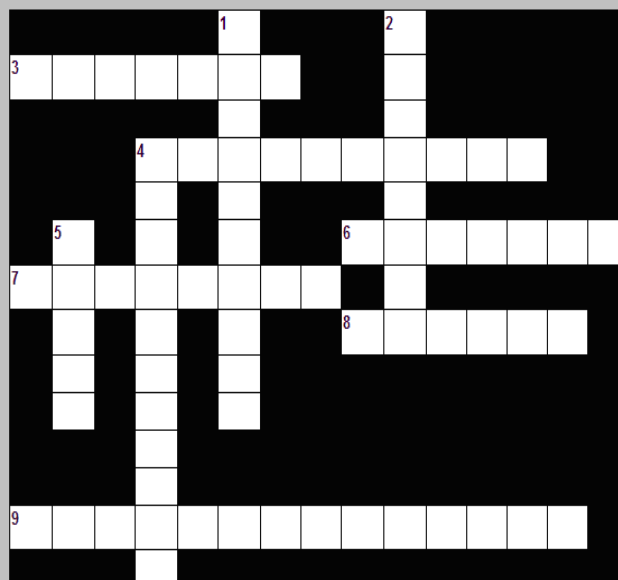
Νικημένοι και αποκλεισμένοι από ξηρά και θάλασσα οι Αθηναίοι συνάπτουν ειρήνη με ταπεινωτικούς όρους :

- 1) να παραδώσουν, εκτός από 12, όλα τα πολεμικά τους πλοία
- 2) να κατεδαφίσουν τα Μακρά τείχη και τα τείχη του Πειραιά
- 3) να δεχθούν πίσω όλους τους πολιτικούς εξόριστους και
- 4) να ακολουθούν τους Σπαρτιάτες , έχοντας τους ίδιους φίλους και εχθρούς μ' εκείνους.

Τα αποτελέσματα :

Ήταν καταστρεπτικά από κάθε άποψη και θα οδηγούσαν σε παρακμή ολόκληρη την Ελλάδα : Χιλιάδες ήταν οι νεκροί του πολέμου , πόλεις είχαν μεταβληθεί σε ερείπια , η ύπαιθρος είχε εγκαταλειφθεί από τον αγροτικό πληθυσμό και η οικονομία είχε υποστεί σοβαρό πλήγμα. Εξίσου σημαντική ήταν και η κατάρρευση των ηθικών αξιών : στις ανθρώπινες σχέσεις επικράτησε ο δόλος , στη θέση της θρησκευτικής πίστης κυριάρχησε η αμφισβήτηση , οι Πέρσες κλήθηκαν από τους Έλληνες να αναμειχθούν στις ελληνικές υποθέσεις .

ΑΣΚΗΣΗ : Συμπληρώστε το σταυρόλεξο : (πηγή : e-yliko.gr)

3 Ένα από τα ιερά πλοία των Αθηναίων

4 Αθηναίος στρατηγός. Ανακλήθηκε από τη σικελική εκστρατεία

6 Στα λατομεία της οι Αθηναίοι πέθαναν από τις κακουχίες (ονομαστική)

7 Με την ειρήνη αυτή τελείωσε η πρώτη περίοδος του πελοποννησιακού πολέμου (ονομαστική)

8 Εξαπίας του πέθανε ο Περικλής

9 Μεγάλη συμμαχία αντίπαλη της αθηναϊκής κατά τον πελοποννησιακό πόλεμο

1 Έγραψε την ιστορία του πελοποννησιακού πολέμου

2 Το ψήφισμα αυτό θεωρείται μία από τις αφορμές του πελοποννησιακού πολέμου

4 Έτσι ονομάστηκε ο πελοποννησιακός πόλεμος στην πρώτη του φάση

5 Σ' αυτούς τους ποταμούς καταστράφηκε ο αθηναϊκός στόλος